

**Lapsiin kohdistuvan väkivallan
ehkäisyn tavoite- ja toimenpidesuunnitelma
vuosille 2020—2025**

Johdanto:

Vantaa sivistystoimi kokee lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyn tavoite- ja toimenpideohjelman kokonaisvaltaisuuden hyvänä. Tavoite- ja toimenpideohjelmassa pidetään ansiokkaana ajankohtaisten ilmiöiden, kuten radikalisoitumisen, käsittelyä. Vantaan sivistystoimi on keskittynyt lausunnossa tavoite- ja toimenpideohjelman lukuihin 7 ja 9. Yleisesti toimenpidesuunnitelma sisältää tärkeitä tavoitteita. Osittain toimenpiteiden järjestys on epälooginen.

7 Turvataitokasvatus

7.1 Johdanto

Turvataitojen opettamisessa tulisi mielestämme korostaa kodin, varhaiskasvatuksen, koulun, oppilaitoksen ja mahdollisen harrasteyhteisöjen yhteistyötä. Kuten toimenpideohjelmassa todettiin seksuaalinen itsemääräämisoikeus voi olla sellaisenaan vaikeaa sanoittaa lapselle, joten lapselle voi yksinkertaisesti kertoa, mitä osia kehosta ei kenenkään tule kosketella tai pyynnöstä näyttää.

Opettajien koulutuksella ja täydennyskoulutuksella on tärkeää varmistaa, että opettajilla on riittävästi tietoa ja taitoa turvataitokasvatuksen toteuttamiseen sekä tunnistaa ja puuttua väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään. Opettajilla tulee olla myös saatavilla riittävästi työnohjausta, jotta he pystyvät ja jaksavat tehdä työtä vaativien ja kuormittavien asioiden kanssa.

7.2 Turvaa sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen tukemisella

Lapsen sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen tukeminen on avainasemassa mm. turvataitojen omaksumisessa ja oppimisessa. Näiden taitojen avulla lapsi löytää yhteisöistä paikkansa, eikä joudu esimerkiksi kiusattavaksi tai ryhdy itse kiusaamaan. Näiden taitojen huomioiminen ja vaaliminen jokaisessa viitekehyksessä on ensiarvoisen tärkeää.

7.2.2 Taitojen kehitys

Tavoite ja toimenpideohjelmassa tärkeänä huomio on lapsen sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen kehityksen ajankohta, joka on 3-6 ikävuotta. Tämä tarkoittaa kuntasektorin kannalta sitä, että laadukas varhaiskasvatus on tärkeässä asemassa lapsen kehityksen kannalta. Toinen tärkeä huomio on se, että taitojen vaalimisen tulisi tapahtua ensisijaisesti kotona. Kodin ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö on erittäin tärkeää.

7.2.3 Ongelmat ja häiriöt

Vantaan sivistystoimi pitää ensiarvoisen tärkeänä varhaista puuttumista ja tuen tarpeen tunnistamista.

7.3.6 Turvallisen kasvu ympäristön huomioiminen äitiys- ja lastenneuvolassa, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa

Tärkeänä huomiona on tässä kappaleessa se, että suomalainen terveydenhuolto on läsnä vauvasta vaariin. Tällöin terveydenhuollon ammattilaiset ovat näköalapaikalla havainnoimassa lapsen pahoinvointia tai esimerkiksi psyykkisen tai fyysisen väkivallan seurauksia.

7.3.8. Pohdinta ja johtopäätökset

Suomessa turvataitojen opettelu kouluissa on sisällytetty normaaliin arkeen. Turvataitojen opettaminen lapsille, nuorille sekä heidän huoltajilleen on ensiarvoisen tärkeää.

7.4.1 Johdanto

Tärkeänä nostona on havainto siitä, että varhaiskehitysvaiheen negatiiviset kokemukset saattavat vaikuttaa negatiivisesti koko elämän ajan.

Monikulttuurisuuden huomioiminen on myös tärkeä nosto. Kantaväestöstä poikkeava suhtautuminen esimerkiksi naisiin ja seksuaalikäyttäytymiseen tuottaa uudenlaisia ilmiöitä, jotka pitää pystyä tunnistamaan.

7.4.2 Seksuaalikasvatuksen merkitys

Onnistunut seksuaalikasvatus kantaa parhaimmillaan läpi elämän, joten sen aloittaminen jo varhaiskasvatusvaiheessa on perusteltua. Varhaiskasvatusvaiheen loppupuolella lasta saattaa mietityttää monikin seksuaalisuuteen liittyvä asia, joten seksuaalikasvatuksella lapsi saa vastauksia häntä askarruttaviin kysymyksiin, jotka suojaavat häntä myöhemmässä elämässä.

Toimenpidetaulukko:

Epäselvyys kohderyhmissä:

Tavoite 3: Tarkentaisimme, mitä ikäryhmiä toimenpiteet koskevat?

Toimenpide 5: Koskeeko tämä myös toista astetta?

9.1. Johdanto

Tietämys ja ymmärrys erilaisia ilmiöitä kohtaan on ensiarvoisen tärkeää. Kiusaaminen käsitteenä on kuvattu tavoite ja toimenpideohjelmassa kattavasti. Toimenpideohjelmassa on kiinnitetty ansiokkaasti huomiota eri kiusaamisen muotoihin, sekä ympäristöihin.

9.2. Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä varhaiskasvatuksessa

Vantaa sivistystoimi lisäisi kappaleeseen seuraavan teeman käsittelyä: lapsen tunteen ja tunnekokemuksen kunnioittaminen; henkilöstö kohtaa lapsen tunteen tosissaan, ei vähättele tai mitätöi.

Vantaa sivistystoimi toivoisi kohtaan keinoja kiusaamisen ehkäisyyn varhaiskasvatuksessa, sekä seuraavan teeman käsittelyä laajemmin: lapsen osallisuus ja vertaisryhmän yhteiset keskustelut kaveritaidoista, yhteisten sääntöjen ja sopimusten luominen ja edellä mainitun taitojen harjoittelun.

Vantaa sivistystoimi pitää tärkeänä, että heti varhaiskasvatuksen aloitusvaiheessa varmistetaan, että jokainen lapsi löytää paikkansa ryhmässä ja kokee kuuluvansa joukkoon. Henkilöstön tehtävänä on tukea lapsia tunne- ja kaveritaitojen opettelussa sekä hyvissä käytöstavoissa. Leikin systemaattinen havainnointi ja lasten leikkiin liittymisen tukeminen auttavat ehkäisemään kiusaamista. Vaihtelevien leikki- ja pienryhmien avulla luodaan mahdollisuuksia monipuolisten vertaissuhteiden luomiselle. Vantaa korostaa henkilöstön roolia lasten tunne- ja itsesäätelytaitojen harjoittelussa sekä toisten lasten kohtaamisessa. Ryhmässä tunnustetaan ja sanoitetaan tunnetiloja sekä lohdutetaan toinen toista. Henkilöstön toiminnassa korostuu pedagoginen ryhmäsensitiivisyys.

Vantaa sivistystoimi painottaa hyvän toimintakulttuurin merkitystä lapsen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäjänä. Henkilöstö rakentaa positiivista ja kannustavaa ilmapiiriä päivittäisessä toiminnassaan, joka edistää koko yksikön yhteisöllisyyttä.

Vantaa sivistystoimi kokee varhaiskasvatuksen tavoite- ja toimenpidetaulukon ehdotukset kehittämistoimenpiteiksi selkeinä sekä keskeisinä teeman ja ilmiön kannalta. Tukimateriaalin kehittäminen väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi koetaan erittäin tärkeäksi ja toivomme että kehittäminen aloitetaan mahdollisimman pian.

9.2 Väkipalva, kiusaaminen ja häirintä varhaiskasvatuksessa

Sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen oppiminen koettiin hyvänä nostona. Hyvällä pedagogiikalla on iso merkitys siihen, miten lapsi sijoittuu ryhmään tai vastaavasti asemoi itsensä siihen.

9.2.2 Millaisena kiusaaminen näyttäytyy varhaiskasvatuksessa?

Kohdassa on ansiokkaasti tuotu esiin kiusaamisen eri muodot. Kiusaamista voi olla myös kiusatun eristäminen ryhmästä väkivallan ja nimittelyn sijaan.

9.3.3 Koulukiusaaminen perusopetuksessa

Vantaan sivistystoimi näkee tärkeänä, että kouluissa ja oppilaitoksissa on riittävästi resursseja käyttää tarvittaessa maksullisia ohjelmia. Vantaan sivistystoimen mielestä vaikuttavien mallien löytämiseksi tulee tehdä yhteistyötä kunta sekä valtakunnan tasolla.

9.3.4 Lasten sosioemotionaalinen hyvinvointi aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Toimenpideohjelmassa on ansiokkaasti tuotu esiin aamu- ja iltapäivätoiminta tukimuotona yksinäiselle ja eristäytyneelle/eristetylle lapselle.

9.3.6 Kiusaamisen vastainen työ toisella asteella

Vantaan sivistystoimi toivoo huomioimaan, että toisinaan kiusaaminen täyttää jonkun rikosnimikkeen tunnusmerkistön, jolloin asia ei ole ainoastaan koulun asia. Rikosoikeudellista vastuuta tulisi pitää aktiivisesti esillä niissä oppilaitoksissa, joissa opiskelija on täyttänyt jo 15 vuotta.

Toimenpidetaulukko:

Tavoite 2, toimenpide 4:

Toivomme huomioimaan että, kiusaamisesta tulee voida kertoa myös opettajille ja muulle opetushenkilöstölle, ei pelkästään oppilashuollon työntekijöille.

Toimenpide 5:

On hyvä saada lisätietoa Työssäoppimis- ja TET-jaksoilla koetusta väkivallasta, kiusaamisesta ja häirinnästä. Mielestämme olisi selvitettävä, miten nuoria on ohjeistettu mahdollisissa häiriötilanteissa toimimisessa.

14.5.5 Lapsen tai nuoren saattaminen tuen piiriin

Vantaan sivistystoimi tekisi kohtaan turvallisuusuhka, varhaiskasvatusta koskevaan tekstiin seuraavat lisäykset: Mahdollisesti uhkaavasti käyttäytyvää huoltajaa ei kohdata yksin, vaan kohtaamisissa on hyvä olla läsnä vähintään kaksi työntekijää. Varhaiskasvatusyksikköön voidaan tarpeen mukaan kutsua vartija tai muu turvallisuutta turvaava henkilö mahdollisesti uhkaavasti käyttäytyvän huoltajan/huoltajien ja henkilöstön edustajien sekä tarvittavien muiden yhteistyötahojen keskustelun ajaksi. Varhaiskasvatus ei ota kantaa lasten huoltajuus- ja tapaamisasioihin.

Kokonaisuudessa tavoite ja toimenpideohjelma vaikuttaa kattavalta ja hyvältä kokonaisuudelta. Toimenpideohjelmassa esitetyt tavoite- ja toimenpidetaulukot ja niiden sisällöt ovat vantaan sivistystoimen mielestä kattavia ja selkeästi esitettyjä.